

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

14 ноември 2017 година *

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Член 21 ДФЕС — Директива 2004/38/ЕО — Бенефициенти — Двойно гражданство — Гражданин на Съюза, придобил гражданство на приемащата държава членка и същевременно запазил гражданството си по произход — Право на пребиваване в тази държава членка на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданина на Съюза“

По дело C-165/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Висш съд (Англия и Уелс), Queen's Bench Division (административна колегия), Обединеното кралство) с акт от 8 март 2016 г., постъпил в Съда на 21 март 2016 г., в рамките на производство по дело

Toufik Lounes

срещу

Secretary of State for the Home Department

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Tizzano (докладчик), заместник-председател, R. Silva de Lapuerta, М. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, Е. Levits, С. G. Fernlund и С. Vajda, председатели на състави, J.-С. Bonichot, Ал. Арабаджиев, S. Rodin, F. Biltgen, К. Jürimäe и С. Lycourgos, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: I. Illéssy, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 15 май 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Lounes, от P. Saini, barrister, и R. Matharu, solicitor,
- за правителството на Обединеното кралство, от M. Holt, С. Crane и С. Brodie, в качеството на представители, подпомагани от D. Blundell, barrister,
- за испанското правителство, от V. Ester Casas, в качеството на представител,

* Език на производството: английски.

- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от Е. Montaguti и М. Wilderspin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 май 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Toufik Lounes и Secretary of State for the Home Department (министър на вътрешните работи, Обединеното кралство) относно отказа да бъде издадена карта за пребиваване на това лице.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 5 и 18 от Директива 2004/38 гласят:
 - „(5) За да бъде упражнявано при обективни условия на свобода и зачитане на достойнството, правото на всички граждани на Съюза да се движат и пребивават свободно на територията на държавите членки следва да бъде предоставено също така и на членовете на техните семейства, независимо от тяхната националност. [...]
 - [...]
 - (18) За да бъде истинско средство за интеграция в обществото на приемащата държава членка, в която пребивава гражданинът на Съюза, веднъж след като е било получено, правото на постоянно пребиваване не би трябвало да бъде обект на никакви условия“.
- 4 Член 1 от тази директива предвижда:
 - „Настоящата директива определя:
 - а) условията, уреждащи упражняването на правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки;
 - б) правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства на постоянно пребиваване на територията на държавите членки;

[...]“.

5 Съгласно член 2 от посочената директива:

„За целите на настоящата директива:

1) „Гражданин на Съюза“ означава лице, което има гражданство на държава членка;

2) „Член на семейство“ означава:

а) съпруга/съпругата;

[...]

3) „Приемаща държава членка“ означава държавата членка, в която гражданинът на Съюза се движи, за да упражни своето право на свободно движение и пребиваване“.

6 Член 3 („Бенефициенти“) от Директива 2004/38 предвижда в параграф 1:

„Настоящата директива се прилага за всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава членка, различна от тази, на която са граждани, и за членовете на техните семейства (така, както са определени в член 2, точка 2, които ги придружават или се присъединяват към тях“.

7 Член 6 („Право на пребиваване до три месеца“) от тази директива гласи:

„1. Гражданите на Съюза имат право на пребиваване на територията на друга държава членка за срок до три месеца без никакви условия или формалности, освен изискването да притежават валидна карта за самоличност или паспорт.

2. Разпоредбите на параграф 1 важат също така за членове на семейството, притежаващи валиден паспорт, които не са граждани на държава членка и които придружават или се присъединяват към гражданина на Съюза“.

8 Член 7 („Право на пребиваване за повече от три месеца“) от посочената директива предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на друга държава членка за срок, по-дълъг от три месеца, ако те:

а) са работници или самостоятелно заети лица в приемащата държава членка; или

б) притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване и притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка; или

в)

– са записани в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да преминат курс на обучение, включително професионално обучение, и

- притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка и убедят съответните национални власти, посредством декларация или други равностойни средства, избрани от тях, че притежават достатъчни финансови средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване; или

[...]

2. Правото на пребиваване, предвидено в параграф 1, обхваща и членове на семейството, които не са граждани на държава членка и които придружават или се присъединяват към гражданина на Съюза в приемащата държава членка, при условие че този гражданин на Съюза отговаря на условията, посочени в параграф 1, букви а), б) или в)“.
- 9 Член 16 от същата директива, който се намира в глава IV („Право на постоянно пребиваване“) от нея, има следния текст:

„1. Граждани на Съюза, които са пребивавали законно в приемащата държава членка в продължение на непрекъснат срок от пет години, имат право на постоянно пребиваване в тази държава. Това право не зависи от условията, предвидени в глава III.

2. Параграф 1 се прилага също така за членове на семейството, които не са граждани на държава членка, ако те са пребивавали законно заедно с гражданина на Съюза в приемащата държава членка в продължение на непрекъснат срок от пет години.

[...]

4. След като бъде придобито, правото на постоянно пребиваване се губи само при отсъствие от приемащата държава членка за срок, надвишаващ две последователни години“.

Правото на Обединеното кралство

- 10 Директива 2004/38 е транспонирана в правото на Обединеното кралство с Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (Правилник за имиграцията (Европейско икономическо пространство) от 2006 г., наричан по-нататък „Правилникът от 2006 г.“). Този правилник употребява израза „гражданин на Е[вропейското икономическо пространство (ЕИП)]“ вместо „гражданин на Съюза“.
- 11 Съгласно първоначалната редакция на член 2 от този правилник „гражданин на ЕИП“ е „всеки гражданин на държава от ЕИП“, като се уточнява, че Обединеното кралство е изключено от понятието „държава от ЕИП“.
- 12 След две последователни изменения на същия правилник, направени с Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547) (Правилник за имиграцията (Изменение) (Европейско икономическо пространство) (2012/1547) от 2012 г., наричан по-нататък „Правилник 2012/1547“) и след това с Immigration (European Economic Area) (Amendment) (N° 2) Regulations 2012 (2012/2560) (Правилник за имиграцията (Европейско икономическо пространство) (Второ изменение) (2012/2560) от 2012 г., наричан по-нататък „Правилник 2012/2560“), този член предвижда:

„Гражданин на ЕИП“ е всеки гражданин на държава от ЕИП, който не е същевременно и британски гражданин“.

- 13 Членове 6, 7, 14 и 15 от Правилника от 2006 г. транспонират в правото на Обединеното кралство членове 2, 7 и 16 от Директива 2004/38.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 14 През септември 1996 г. г-жа Ormazabal, испанска гражданка, отива в Обединеното кралство, за да следва. Оттогава тя пребивава там и считано от септември 2004 г., работи там на пълно работно време.
- 15 На 12 август 2009 г. тя придобива британско гражданство по натурализация и получава британски паспорт, като запазва и испанското си гражданство.
- 16 През 2013 г. тя започва връзка с г-н Lounes, алжирски гражданин, влязъл в Обединеното кралство на 20 януари 2010 г. с шестмесечна виза с цел частно посещение и след изтичане на този срок останал там незаконно. На 1 януари 2014 г. г-жа García Ormazabal и г-н Lounes сключват религиозен брак, а след това на 16 май 2014 г. — граждански брак в Лондон (Обединеното кралство). Оттогава пребивават в Обединеното кралство.
- 17 На 15 април 2014 г. г-н Lounes подава молба до министъра на вътрешните работи за издаване на карта за пребиваване като член на семейството на гражданин на ЕИП съгласно Правилника от 2006 г.
- 18 На 14 май 2014 г. му е връчено уведомление за възможността той да бъде изведен от страната, придружено от решение за извеждане от Обединеното кралство, с мотива че е надхвърлил продължителността на разрешения престой в тази държава членка в нарушение на мерките за контрол в областта на имиграцията.
- 19 С писмо от 22 май 2014 г. министърът на вътрешните работи уведомява г-н Lounes както за решението си да отхвърли молбата на г-н Lounes за карта за пребиваване, така и за съответните мотиви. В писмото по същество е посочено, че след изменението на член 2 от Правилника от 2006 г., направено с Правилници 2012/1547 и 2012/2560, г-жа García Ormazabal вече не се счита за „гражданин[ка] на ЕИП“ по смисъла на първия правилник, тъй като на 12 август 2009 г. е придобила британско гражданство, въпреки че е запазила и испанското си гражданство. Ето защо тя вече не се ползва от правата, които в Обединеното кралство се предоставят от посочения правилник и от Директива 2004/38. Следователно г-н Lounes не можел да иска издаването на карта за пребиваване като член на семейството на гражданин на ЕИП съгласно същия правилник.
- 20 От акта за преюдициално запитване се установява, че преди споменатото изменение всъщност британските граждани, които имат гражданство и на друга държава — членка на ЕИП, като г-жа Ormazabal, са били считани — за разлика от лицата, които нямат такова двойно гражданство — за граждани на ЕИП по смисъла на член 2 от Правилника от 2006 г. и следователно са могли да се позовават на правата, предоставени от този правилник. След влизането в сила на изменението обаче посочените граждани вече не са считани за такива и следователно вече не се ползват от тези права, така че членовете на семейството им, граждани на трети държави, също не могат да твърдят право на пребиваване в Обединеното кралство в това качество.
- 21 Г-н Lounes подава жалба пред запитващата юрисдикция срещу решението от 22 май 2014 г., посочено в точка 19 от настоящото решение.

- 22 Тази юрисдикция изразява съмнение дали въпросното решение и член 2 от Правилника от 2006 г., изменен с Правилници 2012/1547 и 2012/2560, са съвместими с член 21 ДФЕС и Директива 2004/38.
- 23 В този аспект тя отбелязва, че съгласно обяснителните бележки към Правилник 2012/1547 и мотивите към него и към Правилник 2012/2560 изменението на член 2 е следствие от решение от 5 май 2011 г., McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), в което Съдът постановява, че тази директива не се прилага спрямо гражданин на Съюза, който никога не е упражнявал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.
- 24 Според запитващата юрисдикция обаче в случая е безспорно, че преди да получи британско гражданство г-жа Ormazabal е упражнила свободата си на движение и в качеството на испанска гражданка е придобила право на пребиваване в Обединеното кралство по силата на цитираната директива.
- 25 В този контекст запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали, както поддържа министърът на вътрешните работи, г-жа Ormazabal е загубила възможността да се ползва от Директива 2004/38 в Обединеното кралство, считано от датата на натурализацията ѝ в тази държава членка, или — както твърди г-н Lounes — макар да е придобила британско гражданство, г-жа Ormazabal трябва да продължи да бъде смятана за „бенефициент“ по смисъла на член 3, параграф 1 от тази директива и може да продължи да се позовава в същата държава членка на правата, гарантирани с въпросната директива, след като е запазила испанското си гражданство. Според запитващата юрисдикция всъщност в първия случай г-н Lounes няма да може да се ползва от производно право на пребиваване в Обединеното кралство в качеството на член на семейството на гражданин на Съюза по силата на същата директива, докато във втория такова право може да му бъде признато.
- 26 В тази насока запитващата юрисдикция се пита и дали отговорът на този въпрос би бил различен според това дали г-жа Ormazabal е придобила право на постоянно пребиваване в Обединеното кралство съгласно член 16 от Директива 2004/38, преди да придобие британско гражданство, или към онзи момент е имала само право на пребиваване за повече от три месеца съгласно член 7 от същата директива. Според запитващата юрисдикция всъщност видът право на пребиваване, който г-жа Ormazabal е имала, преди да бъде натурализирана, е спорен между страните по главното производство и все още не е изяснен.
- 27 При тези обстоятелства High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Висш съд (Англия и Уелс), Queen's Bench Division (административна колегия), Обединеното кралство), решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато испански гражданин и гражданин на Съюза:

- се премества в Обединеното кралство, упражнявайки правото си на свободно движение по Директива 2004/38; и
- пребивава в Обединеното кралство, упражнявайки правото си по член 7 или член 16 от тази директива; и
- впоследствие придобива британско гражданство, което притежава наред с испанското си гражданство, като става лице с двойно гражданство; и
- няколко години след придобиването на британско гражданство сключва брак с гражданин на трета страна, с когото пребивава в Обединеното кралство;

тя и съпругът ѝ ползващи от посочената директива лица ли са по смисъла на член 3, параграф 1, при положение че тя пребивава в Обединеното кралство и притежава както испанско, така и британско гражданство?“.

По преюдициалния въпрос

- 28 Като начало следва да се отбележи, че съгласно постоянната практика на Съда, макар запитващата юрисдикция формално да ограничава въпроса си само до тълкуването на член 3, параграф 1 от Директива 2004/38, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила във въпроса си (вж. по аналогия решение от 5 май 2011 г., *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 29 В настоящия случай от сведенията, съдържащи се в преюдициалното запитване, е видно, че съмненията на запитващата юрисдикция по делото в главното производство са свързани не само с Директива 2004/38, но и с член 21, параграф 1 ДФЕС.
- 30 Ето защо следва да се приеме, че с въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Директива 2004/38 и член 21, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че когато гражданин на Съюза е упражнил свободата си на движение, премествайки се и пребивавайки в държава членка, различна от тази, на която е гражданин, съгласно член 7, параграф 1 или член 16, параграф 1 от тази директива, впоследствие е придобил гражданство на тази държава членка, същевременно запазвайки гражданството си по произход, и няколко години по-късно е сключил брак с гражданин на трета държава, с когото продължава да пребивава на територията на посочената държава членка, последният гражданин има право на пребиваване в тази държава членка въз основа на разпоредбите на споменатата директива или на член 21, параграф 1 ДФЕС.

По тълкуването на Директива 2004/38

- 31 Съгласно постоянната практика на Съда Директива 2004/38 цели да улесни упражняването на основното и лично право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, което е предоставено на гражданите на Съюза пряко с член 21, параграф 1 ДФЕС, и да укрепи това право. В съображение 5 от тази директива се подчертава, че за да бъде упражнявано при обективни условия на зачитане на достойнството, това право следва да бъде предоставено също така и на членовете на техните семейства, независимо от тяхната националност (решение от 18 декември 2014 г., *McCarthy* и др., C-202/13, EU:C:2014:2450, т. 31 и 33 и цитираната съдебна практика).
- 32 Споменатата директива обаче не предоставя никакво самостоятелно право на членовете на семейството на гражданин на Съюза, които са граждани на трета държава. Ето защо евентуалните права, които те черпят от същата директива, са производни от правата, които съответният гражданин на Съюза има вследствие от упражнената от него свобода на движение (вж. в този смисъл решение от 18 декември 2014 г., *McCarthy* и др., C-202/13, EU:C:2014:2450, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 33 Както Съдът нееднократно е постановявал, от буквалното, систематичното и телеологичното тълкуване на разпоредбите на Директива 2004/38 следва, че тя урежда само условията за влизане и пребиваване на гражданите на Съюза в държавите членки, различни от държавата членка, на която са граждани, и че тази директива не позволява да се изведе производно право на пребиваване в полза на гражданите на трети държави, членове на семейството на гражданин

на Съюза, в държавата членка, на която последният е гражданин (вж. в този смисъл решения от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 37 и от 10 май 2017 г., Chavez-Vilchez и др., C-133/15, EU:C:2017:354, т. 53).

- 34 Първо, всъщност от текста на член 3, параграф 1 от тази директива следва, че в приложното ѝ поле попадат и се ползват от предоставените с нея права всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в „държава членка, различна от тази, на която са граждани“, както и членовете на техните семейства, така както са определени в член 2, точка 2 от същата директива, които ги придружават или се присъединяват към тях (решение от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 38).
- 35 Второ, другите разпоредби на Директива 2004/38, и по-конкретно член 6, член 7, параграфи 1 и 2 и член 16, параграфи 1 и 2, се отнасят до правото на пребиваване на всеки гражданин на Съюза и до производното право на пребиваване на членовете на неговото семейство било в „друга държава членка“, било в „приемащата държава членка“ (решение от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 40 и цитираната съдебна практика).
- 36 Трето, както бе изтъкнато в точка 31 от настоящото решение, тази директива действително цели да улесни и да укрепни упражняването на правото на гражданите на Съюза на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, но това не променя обстоятелството, че предметът ѝ се отнася, както следва от член 1, буква а) от нея, до условията за упражняване на това право (решения от 5 май 2011 г., McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, т. 33 и от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 41).
- 37 В този смисъл Съдът е постановил, че след като по силата на принцип на международното право държава членка не може да откаже на собствените си граждани правото да влязат на нейната територия и да останат там и следователно последните имат безусловно право на пребиваване там, посочената директива няма как да урежда пребиваването на гражданин на Съюза в държавата членка, на която той е гражданин. Ето защо с оглед на припомнената в точка 32 от настоящото решение съдебна практика тази директива няма как да предоставя, на територията на същата държава членка, и производно право на пребиваване на членовете на семейството на този гражданин на Съюза, които са граждани на трета държава (вж. в този смисъл решения от 5 май 2011 г., McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, т. 29, 34 и 42, както и от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 42 и 43).
- 38 В настоящия случай е безспорно, че г-жа Ormazabal, която има испанско гражданство, е упражнила свободата си на движение с преместването и пребиваването си в държава членка, различна от тази, на която е гражданка, когато напуска Испания, за да отиде в Обединеното кралство през 1996 г. Също така е безспорно, че тя е имала качеството „бенефициент“ по Директива 2004/38, по смисъла на член 3, параграф 1 от нея, и че е пребивавала в Обединеното кралство на основание на член 7, параграф 1, или — както, изглежда, впрочем признава правителството на Обединеното кралство — на член 16, параграф 1 от тази директива, поне докато е придобила британско гражданство по натурализация.
- 39 Както отбелязва генералният адвокат в точки 48 и 63 от заключението си, придобиването от г-жа Ormazabal на това гражданство обаче е довело до промяна на правния режим от гледна точка както на националното право, така и на посочената директива.
- 40 Всъщност оттогава г-жа Ormazabal пребивава в една от държавите членки, чието гражданство има, и следователно се ползва там от безусловно право на пребиваване в съответствие с международноправния принцип, споменат в точка 37 от настоящото решение.

41. Ето защо от момента на придобиване на британско гражданство, от една страна, г-жа Ormazabal вече не отговаря на припомнената в точка 34 от настоящото решение дефиниция на понятието „бенефициент“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2004/38. От друга страна, с оглед на изложените в точки 36 и 37 от това решение съображения, цитираната директива повече не може да урежда пребиваването ѝ в Обединеното кралство, защото то по естеството си е безусловно.
42. При това положение се налага изводът, че Директива 2004/38 повече не е приложима към случая на г-жа Ormazabal от момента, в който тя е била натурализирана в Обединеното кралство.
43. Този извод не се поставя под въпрос с факта, че г-жа Ormazabal е упражнила свободата си на движение с преместването и пребиваването си в Обединеното кралство, и е запазила испанското наред с британското си гражданство. Всъщност въпреки тези две обстоятелства е безспорно, че от момента на придобиване на последното гражданство г-жа Ormazabal вече не пребивава в „държава членка, различна от тази, на която [е] граждани[н]“, по смисъла на член 3, параграф 1 от тази директива, и следователно повече не попада в обхвата на понятието „бенефициент“ от посочената директива, по смисъла на тази разпоредба.
44. С оглед на съдебната практика, припомнена в точки 32 и 37 от настоящото решение, съпругът ѝ г-н Lounes, гражданин на трета държава, също не попада в обхвата на това понятие и следователно не може да се ползва от производно право на пребиваване в Обединеното кралство въз основа на същата директива.

По тълкуването на член 21, параграф 1 ДФЕС

45. След като в случай като този на г-н Lounes Директива 2004/38 не може да обоснове производно право на пребиваване в полза на гражданин на трета държава, следва да се провери дали такова право на пребиваване все пак може да се изведе от разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно гражданството на Съюза, и по-специално от член 21, параграф 1 ДФЕС, който предоставя на всеки гражданин на Съюза правото свободно да се движи и да пребивава на територията на държавите членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в Договорите.
46. Всъщност следва да се припомни, че в някои случаи Съдът вече е признал, че на гражданите на трети държави, членове на семейството на гражданин на Съюза, които не могат въз основа на разпоредбите на Директива 2004/38 да се ползват от производно право на пребиваване в държавата членка, на която последният гражданин има гражданство, все пак може да им бъде признато такова право въз основа на член 21, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решенията от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 44—50 и от 10 май 2017 г., Chavez-Vilchez и др., C-133/15, EU:C:2017:354, т. 54).
47. Подобно на Директива 2004/38 обаче, последната разпоредба не предоставя самостоятелно право на пребиваване на такъв гражданин на трета държава, а само производно от правата, от които се ползва съответният гражданин на Съюза (решенията от 8 ноември 2012 г., Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, т. 66 и 67, и от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 36).
48. Така производното право на пребиваване на гражданина на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, по принцип съществува само когато е необходимо, за да се гарантира ефективното упражняване от този гражданин на Съюза на свободата му на движение. Ето защо целта и смисълът на такова производно право се основават на констатацията, че отказът да бъде признато подобно право би могъл да накърни по-специално тази свобода, както и упражняването и полезното действие на правата, които съответният гражданин на Съюза черпи

от член 21, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 8 ноември 2012 г., Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, т. 68, от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 45 и от 13 септември 2016 г., Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, т. 36 и 73).

- 49 В настоящия случай следва да се отбележи, че обратно на по същество твърдяното от правителството на Обединеното кралство, положението на гражданин на държава членка като г-жа Ormazabal, която е упражнила свободата си на движение с преместването и законното си пребиваване на територията на друга държава членка, не може да се приравни на чисто вътрешно положение просто заради факта, че по време това пребиваване същият гражданин е придобил гражданство на приемащата държава членка наред с гражданството си по произход.
- 50 Всъщност Съдът вече е признал, че връзка с правото на Съюза съществува по отношение на лицата, които са граждани на държава членка и пребивават законно на територията на друга държава членка, на която също са граждани (вж. в този смисъл решение от 8 юни 2017 г., Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, т. 34).
- 51 Следователно г-жа Ormazabal, която има гражданство на две държави членки и в качеството си на гражданин на Съюза е упражнила свободата си да се движи и да пребивава в държава членка, различна от държавата ѝ членка по произход, може да се позовава на свързаните с това качество права, и по-специално на предвидените в член 21, параграф 1 ДФЕС, включително срещу едната от тези две държави членки.
- 52 Правата, признати с тази разпоредба на гражданите на държавите членки, включват правото те да водят нормален семеен живот в приемащата държава членка заедно с членовете на своето семейство (вж. по аналогия решение от 25 юли 2008 г., Metock и др., C-127/08, EU:C:2008:449, т. 62).
- 53 Обстоятелството, че гражданин на държава членка, който се е преместил и пребивава в друга държава членка, впоследствие придобива гражданство на последната държава членка наред с гражданството си по произход, не може да означава, че той би бил лишен от това право, тъй като иначе би се нарушило полезното действие на член 21, параграф 1 ДФЕС.
- 54 На първо място, това всъщност би довело до третиране на посочения гражданин по същия начин като гражданин на приемащата държава членка, който никога не я е напуснал, пренебрегвайки факта, че първият гражданин е упражнил свободата си на движение със заселването си на територията на споменатата държава членка и че е запазил гражданството си по произход.
- 55 Държава членка обаче не може да ограничи последиците от притежаването на гражданство на друга държава членка, и по-специално правата, които са свързани с него по силата на правото на Съюза и произтичат от упражняването от гражданин на Съюза на свободата му на движение.
- 56 На второ място, следва да се подчертае, че правата, предоставени на гражданина на Съюза с член 21, параграф 1 ДФЕС, включително производните права, от които се ползват членовете на неговото семейство, целят по-специално да стимулират постепенното интегриране на съответния гражданин на Съюза в обществото на приемащата държава членка.
- 57 Гражданин на Съюза като г-жа Ormazabal, който, след като се е преместил, упражнявайки свободата си на движение, и е пребивавал няколко години на територията на приемащата държава членка по силата и при спазване на член 7, параграф 1 или на член 16, параграф 1 от Директива 2004/38, придобива гражданството на тази държава членка, възнамерява да се интегрира трайно в обществото на посочената държава.

- 58 Както отбелязва по същество генералният адвокат в точка 86 от заключението си, да се приеме, че такъв гражданин, на който са предоставени права съгласно член 21, параграф 1 ДФЕС поради упражняването на свободата му на движение, трябва да се откаже от тези права, и по-специално от правото да води семеен живот в приемащата държава членка, защото е търсил по пътя на натурализацията по-тясна интеграция в тази държава членка, би било в разрез с логиката за постепенно интегриране, насърчавано с тази разпоредба.
- 59 Оттук също така би следвало, че гражданин на Съюза, който е упражнил свободата си на движение и е придобил гражданство на приемащата държава членка наред с гражданството си по произход, би бил третиран по отношение на семейния му живот по по-неблагоприятен начин от гражданин на Съюза, който също е упражнил тази свобода, но има само гражданството си по произход. Следователно правата, предоставени на гражданин на Съюза в приемащата държава членка, и по-специално правото да води семеен живот с гражданин на трета държава, биха намалявали пропорционално на задълбочаването на неговата интегрираност в обществото на тази държава членка и съобразно броя гражданства, които той има.
- 60 От предходното следва, че полезното действие на правата, предоставени на гражданите на Съюза с член 21, параграф 1 ДФЕС, изисква всеки гражданин на Съюза в положение като това на г-жа Ormazabal да може да продължи да се ползва в приемащата държава членка от правата, изведени от цитираната разпоредба, след като е придобил гражданство на тази държава членка наред с гражданството си по произход, и по-специално да може да гради семеен живот със съпруга си, гражданин на трета държава, като на последния бъде предоставено производно право на пребиваване.
- 61 Колкото до условията за предоставяне на това производно право на пребиваване, те не трябва да бъдат по-строги от предвидените в Директива 2004/38 за предоставянето на такова право на пребиваване на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, като се е установил в държава членка, различна от тази, на която е гражданин. Всъщност, макар тази директива да не обхваща случай като визирания в предходната точка от настоящото решение, тя трябва да се приложи по аналогия към този случай (вж. по аналогия решения от 12 март 2014 г., О. и В., C-456/12, EU:C:2014:135, т. 50 и 61, както и от 10 май 2017 г., Chavez-Vilchez и др., C-133/15, EU:C:2017:354, т. 54 и 55).
- 62 С оглед на изложените дотук съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че Директива 2004/38 трябва да се тълкува в смисъл, че когато гражданин на Съюза е упражнил свободата си на движение, премествайки се и пребивавайки в държава членка, различна от тази, на която е гражданин, съгласно член 7, параграф 1 или член 16, параграф 1 от тази директива, впоследствие е придобил гражданство на тази държава членка, същевременно запазвайки гражданството си по произход, и няколко години по-късно е сключил брак с гражданин на трета държава, с когото продължава да пребивава на територията на посочената държава членка, последният гражданин няма производно право на пребиваване в тази държава членка въз основа на разпоредбите на споменатата директива. Той обаче може да се ползва от такова право на пребиваване по силата на член 21, параграф 1 ДФЕС, при условия, които не трябва да бъдат по-строги от предвидените в Директива 2004/38 за предоставянето на посоченото право на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, като се е установил в държава членка, различна от тази, на която е гражданин.

По съдебните разноси

- 63 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО трябва да се тълкува в смисъл, че когато гражданин на Европейския съюз е упражнил свободата си на движение, премествайки се и пребивавайки в държава членка, различна от тази, на която е гражданин, съгласно член 7, параграф 1 или член 16, параграф 1 от тази директива, впоследствие е придобил гражданство на тази държава членка, същевременно запазвайки гражданството си по произход, и няколко години по-късно е сключил брак с гражданин на трета държава, с когото продължава да пребивава на територията на посочената държава членка, последният гражданин няма производно право на пребиваване в тази държава членка въз основа на разпоредбите на споменатата директива. Той обаче може да се ползва от такова право на пребиваване по силата на член 21, параграф 1 ДФЕС при условия, които не трябва да бъдат по-строги от предвидените в Директива 2004/38 за предоставянето на посоченото право на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, като се е установил в държава членка, различна от тази, на която е гражданин.

Подписи